

Turdialiyeva Sarvinoz Erkinbek qizi
 Andijon davlat pedagogika instituti
 Ijtimoiy gumanitar va amaliy fanlar fakulteti
 MG'MAXT yo'nalishi 2 -bosqich talabasi
Sarvinozkhanumturdialiyeva@gmail.com

YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOTIDA MA'NAViy-MA'RIFIY ISLOHOTLARNING O'RNI

Annotatsiya. Mazkur maqolada Yangi O'zbekiston taraqqiyoti sharoitida amalga oshirilayotgan ma'naviy-ma'rifiy islohotlarning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va ahamiyati tahlil qilingan. Ma'naviy-ma'rifiy sohada olib borilayotgan islohotlarning yoshlar tarbiyasi, milliy qadriyatlarni asrab-avaylash, fuqarolik pozitsiyasini mustahkamlash hamda jamiyatning intellektual salohiyatini yuksaltirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, ma'naviy-ma'rifiy siyosatning inson kapitalini rivojlantirish, ma'naviy immunitetni kuchaytirish va barkamol avlodni tarbiyalashdagi o'rni ilmiy-nazariy jihatdan asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari ma'naviy-ma'rifiy islohotlarning mamlakat taraqqiyoti, ijtimoiy barqarorlik va milliy yuksalishni ta'minlashda muhim omillardan biri ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, ma'naviy-ma'rifiy islohotlar, milliy qadriyatlar, ma'naviy taraqqiyot, yoshlar tarbiyasi, fuqarolik jamiyati, ma'naviy immunitet, inson kapitali, milliy yuksalish, ijtimoiy barqarorlik.

РОЛЬ ДУХОВНО-ПРОСВЕТИТЕЛЬСКИХ РЕФОРМ В РАЗВИТИИ НОВОГО УЗБЕКИСТАНА

Аннотация. В данной статье анализируется роль и значение духовно-просветительских реформ, реализуемых в условиях развития Нового Узбекистана. Освещается влияние реформ в духовно-просветительской сфере на воспитание молодежи, сохранение национальных ценностей, укрепление гражданской позиции и повышение интеллектуального потенциала общества. Также научно обоснована роль духовно-просветительской политики в развитии человеческого капитала, укреплении духовного иммунитета и воспитании гармонично развитого поколения. Результаты исследования показывают, что духовно-просветительские реформы являются одним из важных факторов обеспечения устойчивого развития страны, социальной стабильности и национального прогресса.

Ключевые слова: Новый Узбекистан, духовно-просветительские реформы, национальные ценности, духовное развитие, воспитание молодежи, гражданское общество, духовный иммунитет, человеческий капитал, национальное развитие, социальная стабильность.

THE ROLE OF SPIRITUAL AND EDUCATIONAL REFORMS IN THE DEVELOPMENT OF NEW UZBEKISTAN

Annotation. This article examines the role and significance of spiritual and educational reforms implemented in the process of developing New Uzbekistan. Particular attention is paid to the impact of these reforms on youth education, the preservation of national values, the strengthening of civic consciousness, and the enhancement of the intellectual potential of society. The study also provides a theoretical analysis of the contribution of spiritual and educational policies to the development of human capital, the reinforcement of spiritual resilience, and the upbringing of a well-rounded generation. The findings indicate that spiritual and educational

138 *reforms serve as one of the key factors in ensuring sustainable development, social stability, and national progress.*

Keywords: *New Uzbekistan, spiritual and educational reforms, national values, spiritual development, youth education, civil society, spiritual resilience, human capital, national progress, social stability.*

Bugungi kunda dunyo miqyosida kechayotgan globallashuv jarayonlari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi hamda turli mafkuraviy ta'sirlarning kuchayishi jamiyat ma'naviy hayotiga yangi talablarni qo'ymoqda. Bunday sharoitda har bir davlatning barqaror taraqqiyoti nafaqat iqtisodiy va siyosiy omillar, balki jamiyatning ma'naviy salohiyati, fuqarolarning dunyoqarashi va milliy qadriyatlarga sodiqligi bilan ham chambarchas bog'liqdir. Shu nuqtai nazardan, Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlarda ma'naviy-ma'rifiy taraqqiyot masalasi ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida e'tirof etilmoqda.

So'nggi yillarda mamlakatimizda inson qadrini ulug'lash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlash, yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash hamda jamiyatda sog'lom ma'naviy muhitni shakllantirishga qaratilgan qator tizimli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Bu boradagi islohotlar jamiyatning ma'naviy asoslarini mustahkamlash, milliy o'zlikni anglashni rivojlantirish va yoshlarni turli yot g'oya hamda mafkuraviy tahdidlardan himoya qilishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida ham ma'naviy-ma'rifiy sohani rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Chunki iqtisodiy yuksalish va ijtimoiy taraqqiyotning barqarorligi, avvalo, inson omili, uning ma'naviy barkamolligi va intellektual salohiyatiga bog'liqdir. Shu bois ta'lim, tarbiya, madaniyat, ilm-fan va ma'rifat sohalarini izchil rivojlantirish, yoshlarning ma'naviy dunyosini boyitish hamda ularning Vatanga sadoqat, milliy g'urur va fuqarolik mas'uliyati tuyg'ularini mustahkamlashga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Ma'naviy-ma'rifiy islohotlar jamiyatning barcha qatlamlarini qamrab olgan holda inson kapitalini rivojlantirish, ma'naviy immunitetni kuchaytirish va fuqarolarning ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, yoshlar orasida kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish, tarixiy merosni o'rganish, milliy qadriyatlarni asrab-avaylash hamda zamonaviy bilimlarni egallashga bo'lgan intilishni qo'llab-quvvatlash ushbu islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi Yangi O'zbekiston taraqqiyotida ma'naviy-ma'rifiy islohotlarning o'rni va ahamiyatini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ularning jamiyat rivojlanishi, yoshlar tarbiyasi va milliy yuksalish jarayonlariga ta'sirini yoritishdan iborat. Shuningdek, tadqiqot davomida ma'naviy-ma'rifiy siyosatning ustuvor yo'nalishlari hamda uning mamlakat taraqqiyotidagi strategik ahamiyati ochib beriladi.

Yangi O'zbekiston taraqqiyot konsepsiyasida inson omilini yuksaltirish, uning huquq va manfaatlarini ta'minlash hamda ma'naviy salohiyatini rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Mamlakatda amalga oshirilayotgan ma'naviy-ma'rifiy islohotlar jamiyatda sog'lom dunyoqarashni shakllantirish, milliy o'zlikni anglashni kuchaytirish va fuqarolarning ijtimoiy faolligini oshirishga xizmat qilmoqda. Ushbu islohotlarning asosiy maqsadi barkamol avlodni tarbiyalash, yoshlarni milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat ruhida voyaga yetkazish hamda ularning zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari uchun zarur sharoitlarni yaratishdan iboratdir [1].

Ma'naviy-ma'rifiy taraqqiyot jamiyat rivojlanishining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Chunki iqtisodiy va siyosiy islohotlarning samaradorligi, avvalo, insonlarning ma'naviy yetukligi va fuqarolik mas'uliyatiga bog'liqdir. Shu sababli Yangi O'zbekistonda ta'lim, madaniyat, ilm-fan va ma'rifat sohalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, yoshlarning tarixiy xotirasini mustahkamlash, milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usini shakllantirish hamda

Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash ma'naviy-ma'rifiy siyosatning muhim vazifalaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda [2].

Bugungi globallashuv sharoitida yoshlar ongiga turli mafkuraviy va madaniy ta'sirlarning kirib kelishi kuchayib bormoqda. Bunday vaziyatda yoshlarda mustahkam hayotiy pozitsiya, tanqidiy fikrlash va ma'naviy immunitetni shakllantirish dolzarb vazifaga aylanmoqda. Ma'naviy-ma'rifiy islohotlar aynan shu maqsadlarga xizmat qilib, yoshlarni turli yot g'oyalar va zararli axborotlardan himoya qilishning samarali vositasi bo'lib qolmoqda.

Yoshlar bilan ishlash tizimining takomillashtirilishi, ma'naviy-ma'rifiy tadbirlarning kengaytirilishi, kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish va madaniy merosni targ'ib qilish bo'yicha amalga oshirilayotgan ishlar yosh avlodning intellektual va ma'naviy kamolotiga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Shu bilan birga, ta'lim muassasalarida olib borilayotgan ma'naviy-ma'rifiy faoliyat yoshlarning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish va ularni faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo'lishga undamoqda [3].

Ma'naviy-ma'rifiy islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biri milliy qadriyatlarni asrab-avaylash va kelajak avlodga yetkazish hisoblanadi. Har bir xalqning ma'naviy qiyofasi uning tarixiy merosi, urf-odatlar, an'analari va madaniy boyliklari bilan belgilanadi. Shu bois Yangi O'zbekistonda tarixiy-madaniy merosni o'rganish, buyuk ajdodlarimizning ilmiy va ma'naviy merosini targ'ib etish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda.

Milliy qadriyatlarni yoshlar ongiga singdirish nafaqat ularning ma'naviy barkamolligini ta'minlaydi, balki milliy o'zlikni anglash, Vatanga muhabbat va xalq manfaatlariga sadoqat tuyg'ularini ham mustahkamlaydi. Ayniqsa, tarixiy meros va ma'naviy boyliklarni zamonaviy talqin asosida targ'ib etish yoshlarning tarixiy xotirasini boyitish va ularda milliy g'urur hissini shakllantirishga xizmat qilmoqda [4].

Zamonaviy taraqqiyot sharoitida inson kapitali har qanday davlatning strategik resursi sifatida baholanadi. Bilimli, ma'naviy yetuk va tashabbuskor insonlarni tarbiyalash mamlakatning uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlovchi muhim omillardan biridir. Shu jihatdan ma'naviy-ma'rifiy islohotlar inson kapitalini rivojlantirishning ajralmas qismi hisoblanadi.

Mamlakatimizda ta'lim sifatini oshirish, yoshlarning ilm-fanga qiziqishini kuchaytirish, innovatsion fikrlashni rivojlantirish va intellektual salohiyatni yuksaltirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Bunday yondashuv nafaqat iqtisodiy taraqqiyotga, balki jamiyatning ma'naviy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Natijada ma'naviy-ma'rifiy islohotlar jamiyatning intellektual salohiyatini mustahkamlash va raqobatbardosh inson kapitalini shakllantirishda muhim omil sifatida namoyon bo'lmoqda [5].

Yangi O'zbekistonda amalga oshirilayotgan ma'naviy-ma'rifiy islohotlar jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur islohotlar fuqarolarning ma'naviy dunyoqarashini yuksaltirish, milliy qadriyatlarni asrab-avaylash, yoshlarni vatanparvarlik va fuqarolik mas'uliyati ruhida tarbiyalash hamda jamiyatda sog'lom ma'naviy muhitni shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ma'naviy-ma'rifiy islohotlar mamlakatda olib borilayotgan siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy o'zgarishlarning samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Chunki har qanday taraqqiyotning markazida inson omili, uning ma'naviy yetukligi va intellektual salohiyati turadi. Shu bois ma'naviy-ma'rifiy sohani rivojlantirish davlat taraqqiyotining strategik yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Shuningdek, yoshlarning ma'naviy immunitetini mustahkamlash, ularda milliy o'zlikni anglash tuyg'usini shakllantirish hamda tarixiy-madaniy merosga hurmat ruhini kuchaytirish ma'naviy-ma'rifiy islohotlarning ustuvor vazifalari sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, globallashuv va axborot oqimlari jadallashgan bugungi davrda yoshlarni turli mafkuraviy tahdidlardan himoya qilishda ma'naviy-ma'rifiy ishlarning ahamiyati yanada ortib bormoqda.

Xulosa qilib aytganda, Yangi O'zbekiston taraqqiyotida ma'naviy-ma'rifiy islohotlar jamiyatning barqaror rivojlanishini ta'minlash, inson kapitalini yuksaltirish, milliy qadriyatlarni saqlash va barkamol avlodni tarbiyalashning muhim omili hisoblanadi. Kelgusida ushbu

140 yoʻnalishdagi islohotlarni yanada takomillashtirish mamlakatning maʼnaviy salohiyatini mustahkamlash va milliy yuksalish maqsadlariga erishishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi Oʻzbekiston strategiyasi. – Toshkent: Oʻzbekiston, 2021. – 464 b.
2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026-yillarga moʻljallangan Taraqqiyot strategiyasi toʻgʻrisidagi Farmoni. PF–60-son, 28.01.2022.
3. Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Maʼnaviyat va maʼrifat markazi materiallari. Yoshlar maʼnaviyatini yuksaltirishning dolzarb masalalari. – Toshkent, 2023.
4. Karimov I.A. Yuksak maʼnaviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Maʼnaviyat, 2008. – 176 b.
5. Abu Nasr Forobiy. Fozil odamlar shahri. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2016. – 320 b